

Dansk Forsorgsselskab

1950-2001

50 år

DANSK
FORSORGSSELSKAB
I 50 ÅR

1951-2001

Dansk Forsorgelseskabs Centralkontor Ny Kongensgade 9, indtil 1973

Dansk Forsorgsselskab

Fortunstræde 1, 1065 København K
Telefon 33 15 00 80

Giro 4 00 03 31

Bestyrelse:

Politimester Lars Rand Jensen, formand
Afdelingsleder Lisbet Heine Bang, næstformand
Ekspeditionssekretær Aage Bang, kasserer
Afdelingsleder C. Michael Brostrøm, sekretær
Socialrådgiver Anna Koch
Konsulent Klaus Andreassen
Konsulent Allan Villers

Revisor:

Statsaut. revisor Carl Gudbergsen, SC revisorerne

Forord

Dansk Forsorgsselskab, som virker for forsorgen for personer, der er kommet i konflikt med straffeloven, har den 9. januar 2001 bestået i 50 år.

Selskabet overtog i 1951 ansvaret for hele kriminalforsorgen i frihed, men i 1973 besluttede folketinget, at justitsministeriet, direktoratet for kriminalforsorgen skulle overtage den del af selskabets opgaver, som vedrørte selve straffuldbyrdelsen.

Dansk Forsorgsselskab fortsætter imidlertid sin virksomhed i den overbevisning, at der ved siden af den statslige kriminalforsorg fortsat vil være brug for en privat indsats gennem økonomisk støtte og andre hjælpeforanstaltninger over for de mennesker, der som følge af lovovertrædelser er kommet i personlige, arbejdsmæssige eller økonomiske vanskeligheder.

Som det fremgår af nærværende festskrift har selskabet stedse søgt at tilpasse sin virksomhed til de skiftende behov, som mennesker, der er kommet i konflikt med straffeloven, har.

Selskabet drøfter for tiden med Civilretsdirektoratet, hvilke nye initiativer, selskabet inden for vedtægtens rammer kan tage, f.eks. på det kriminalitetsforebyggende område, ikke mindst på det recidivforebyggende område, og ved her at bidrage til metodeudveksling på behandlingsområdet også i lyset af udenlandske erfaringer.

Det er også selskabets håb at kunne udnytte to væsentlige aktiver som skibet „Vesterby“ og selskabets lokaler på nye og mere aktive måder. Samtidig er det selskabets hensigt at fastholde sine hidtidige hjælpeydelse, der hvor der er afdækkede eller nye behov.

Selskabets bestyrelse vil gerne rette en tak til alle, som i de forløbne 50 år har støttet selskabets virksomhed gennem pengebidrag eller på anden måde. Det er bestyrelsens håb, at det fortsat vil være muligt at opnå den nødvendige støtte til selskabets arbejde. En særlig tak rettes til de personer, som har bidraget ved festskriftets udarbejdelse.

Lars Rand Jensen, november 2000

Til lykke!

Af justitsminister Frank Jensen

Dansk Forsorgsselskab fylder 50. I de 50 år har vores samfund undergået meget store forandringer, ikke mindst på det kriminalpolitiske område. Tidligere så meget få sammenhængen mellem samfundets sociale og forsorgsmæssige indretning og kriminaliteten. Det var i meget høj grad overladt til private at støtte personer, der var trådt ved siden af. Disse private var blandt andet de mange fængselselskaber, der langsomt ledte hen mod oprettelsen af det private Dansk Forsorgsselskab.

Jeg er ikke i tvivl om, at det har været af meget stor betydning for den moderne kriminalpolitik, at netop private i så høj grad engagerede sig i dette arbejde og tog ansvar. Dette folkelige engagement, anført af engagerede mennesker fra mange dele af samfundet, har gennem tiden skabt en forståelse for, at myndighedernes opgave ikke kun kan begrænse sig til at straffe i snæver – frihedsberøvende – forstand.

Dannelsen af Dansk Forsorgsselskab skabte et afgørende grundlag for udviklingen af kriminalpolitikken og en struktur for en banebrydende sammenhæng i straffesystemet, som blandt andet kunne håndtere fuldbyrdelsen af betingede domme.

I dag er meget af dette arbejde en myndighedsopgave, men selskabets nuværende økonomiske hjælpevirksomhed og øvrige aktiviteter, som stadig varetages på frivilligt grundlag af socialt engagerede personer, er fortsat med til at skabe forståelse for nødvendigheden af en ordentlig kriminalpolitik og inspirerer fortsat til nye indgangsvinkler.

Jeg ønsker Dansk Forsorgsselskab til lykke – og lykke til i det fremtidige arbejde.

En vigtig mission

*Af direktør William Rentzmann, Direktoratet
for Kriminalforsorgen*

Dansk Forsorgsselskab påtog sig ved sin stiftelse uhyre væsentlige kriminalpolitiske opgaver. Mange medarbejdere i Kriminalforsorgen, der (endnu) ikke har haft 25 års jubilæum, kan måske tro, at Kriminalforsorgen altid har været helhedsorienteret ved at varetage frihedsberøvelse i fængsler og arresthuse og samtidig varetage tilsynsarbejdet omkring klienter på fri fod og arbejdet på pensionerne. Det har den ikke.

Dansk Forsorgsselskab varetog fra sin stiftelse i 1951 det meste af det forsorgsmæssige arbejde, der i dag foregår i afdelingerne i Kriminalforsorg i Frihed og på pensionerne. Da staten i 1973 overtog tilsynsarbejdet og pensionerne fra selskabet og derved stor forsorgsmæssig ekspertise, blev fængselsvæsenet til Kriminalforsorgen med det arbejdsområde, vi kender i dag. Integrationen af selskabets mange medarbejdere og centrale opgaver har været stærkt medvirkende til at præge udviklingen af Kriminalforsorgen lige siden.

Kriminalforsorgen står derfor i stor gæld til Dansk Forsorgsselskab.

Det forsorgsselskab, der opstod af „ruinerne“ i 1973 har vi i kriminalforsorgen lige siden haft tætte og gode forbindelser til. Mange medarbejdere i Kriminalforsorgen har igennem årene virket i selskabets ledelse – og de tætte relationer har også lettet formidlingen af mange konkrete støttesager. Dansk Forsorgsselskab vil fortsat have en vigtig mission at udføre ved siden af og sammen med det officielle system, og det er derfor med glæde, at jeg ønsker til lykke med 50-års jubilæet.

Dansk Forsorgsselskab i 50 år

Den følgende redegørelse for de forløbne 50 år siden selskabets stiftelse i 1951 falder i flere dele. Det første afsnit giver en kort beskrivelse af selskabets forhistorie og stiftelse. Det andet omhandler Dansk Forsorgsselskabs arbejde med varetagelse af opgaver i forbindelse med kriminalforsorg i frihed fra 1951 – 1973 som bemyndiget af justitsministeriet. Det tredje afsnit beskriver situationen i forbindelse med statens overtagelse af tilsynsvirksomheden i 1973 . Fjerde afsnit om perioden fra 1973 og indtil i dag giver et billede af selskabets fortsatte virksomhed med privat, økonomisk hjælpevirksomhed til støtte for kriminelle ved hjælp af legat- og fondskapital, som er tilvejebragt ved private tilskud til Dansk Forsorgsselskab. Endelig gives en oversigt over selskabets ledelse fra 1951 til 2001.

Forhistorie og stiftelse

Det først kendte danske fængselsselskab er et i Odense i 1797 stiftet „Selskab til tabte Borgeres Frelse“, der måtte indstille sin virksomhed efter få års forløb. I 1830 stiftedes i byen Slesvig „en Forening til at tage Personer, som ere løsladte af Straffeanstalterne, og forvildede unge mennesker i Byen Slesvig under Forsorg“.

Det københavnske fængselsselskab stiftedes i 1843 på foranledning af Elisabeth Fry fra England, som i 1817 havde stiftet det første fængselsselskab i London. I august 1841 holdt Elisabeth Fry efter indbydelse fra dronning Caroline Amalie et foredrag i København, som førte til, at der blev dannet en komité, der skulle forberede dannelsen af et dansk fængselsselskab. Det københavnske Fængselsselskab fik, ligesom sit engelske forbillede, det dobbelte formål dels ved besøg i fængslerne og uddeling af bøger at virke for fangernes forbedring, dels at søge at bevare de løsladte fra nyt tilbagefald ved at skaffe dem arbejde og understøtte dem på anden vis. Efterhånden som staten selv gennem reformer af fangebehandlingen påtog sig hele for sorgen under fængselsopholdet,

blev fængselsselskabets opgave begrænset til at fremme den løsladte fanges genoptagelse i samfundet.

I de følgende årtier stiftedes en række andre fængselsselskaber: Det fynske Fængselsselskab i 1858, Horsens Fængselsselskab i 1859, Vridsløselille Fængselsselskab i 1860, Viborg Fængselsselskab i 1860, Det sjællandske Fængselsselskab i 1889 og Lolland-Falsters Fængselsselskab i 1892. Vridsløselille Fængselsselskab ændredes i 1913 til Vridsløselille og Nyborg Straffeanstalters forenede Fængselsselskab, og i 1924 stiftedes Fængselsselskabet for de sønderjydske Landsdele.

I 1891 organiseredes „De danske Fængselsselskabers Fællesbestyrelse“ med et kontor i København, som koordinerede de selvstændige selskabers virksomhed og økonomi. I 1902 stiftedes foreningen Fængselshjælpen, som opbyggede en landsdækkende organisation og varetog tilsyns- og forsorgsarbejdet for tiltalefritagne over 14 år, betinget benådede og betinget dømte.

I forbindelse med vedtagelsen af borgerlig straffelov af 1930 blev den fremtidige organisation af kriminalforsorgen i frihed gennemført ved anordning nr. 54 af 21. februar 1933 angående tilsyn med betinget dømte, prøveløsladte m.v., og der oprettedes et fællesorgan for de eksisterende private foreninger under navnet De Danske Fængselsselskabers Samvirke. Der blev ved samtlige statsfængsler, statens arbejds- og sikkerhedsforvaringsanstalten oprettet lokale afdelinger af sammenslutningen, medens efterforsorgen for klientellet fra ungdomsfængslet og psykopatanstalterne blev varetaget direkte af disse anstalters personale.

Organisationsformen blev taget op til fornyet overvejelse af forvaltningskommissionen af 1946, der i en betænkning af 1949 anførte, at tilsyns- og forsvorgsvirksomhedens organisationsform ikke var tilfredsstillende, idet det var vanskeligt at have klarhed over fængselsselskabernes og Fængselshjælpens indbyrdes forhold og saglige områder. Kommissionen henstillede derfor, at spørgsmålet blev taget op til overvejelse, herunder også spørgsmålet om, hvorvidt hele virksomheden burde overgå til en egentlig statsordning. Det private initiativ på kriminalforsorgens område blev imidlertid

bevaret, idet formanden for Fængselshjælpen og Fængselsselskabernes Samvirke direktør Otto Schlegel tog initiativ til en organisatorisk ændring. Den 9. januar 1951 stiftedes Dansk Forsorgsselskab, som er en sammenslutning af de tidligere bestående foreninger og fængselsselskaber, hvis værdier og legatmidler blev overført til Dansk Forsorgsselskab.

Justitsministeriet godkendte den 12. marts 1951 Dansk Forsorgsselskabs love, som bestemte, at det var selskabets formål – ved hjælp af midler, der stilles til rådighed fra privat eller offentlig side – at virke for forsorgen for personer, der er kommet i konflikt med straffeloven. Til dette øjemed opfyldelse skulle selskabet varetage:

1. Økonomisk hjælpevirksomhed over for lovovertrædere og deres familier.
2. Udførelse af de i straffeloven foreskrevne sociale personundersøgelser.
3. Tilsyn med betinget dømte prøveløsladte m.fl.
4. Drift af optagelseshjem m.v.
5. Enhver anden virksomhed, som kan tjene til at hjælpe de straffede til at vende tilbage til almindeligt samfundsliv.

Selskabets udvikling i perioden 1951 – 1973

Tilsynsvirksomheden og afdelingsstrukturen

Dansk Forsorgsselskabs arbejde var i perioden fra 1951 til 1973 genstand for en intensiv kriminalpolitisk interesse med flere væsentlige lovændringer til følge. Disse ændringer berørte såvel tilsynsvirksomheden som afdelingsstrukturen i Dansk Forsorgsselskab.

Ved selskabets stiftelse i januar 1951 var der ansat 30 medarbejdere ved centralkontoret i København, som varetog forsorgsarbejdet i København og på Sjælland. Det øvrige land var delt op i 9 lokalafdelinger, som blev bestyret af ulønnede deltidsbeskæftigede medarbejdere, bl.a. advokater, politimestre og socialinspektører. Ved hvert statsfængsel oprettedes en afdeling af selskabet under ledelse af fængselsinspektøren, som varetog forsorgsarbejdet for de fra fængslet løsladte.

Selskabet overtog fra foreningen Fængselshjælpen et organisatorisk system med en lokal repræsentant i hver retskreds, som havde ansvaret for udførelse af personundersøgelser i retskredsen, og som selv påtog sig tilsynet med de betinget dømte eller sørgede for beskikkelse af en stedlig tilsynsførende. Retškredsrepræsentanten underrettede den lokale afdeling om personundersøgelser ved at fremsende en genpart af den færdige undersøgelsesformular og orienterede ligeledes lokalafdelingen om nye tilsynsdomme og beskikkelser af tilsynsførende.

Som en styrkelse af afdelingsstrukturen blev der i 1952 ansat heltidsbeskæftigede afdelingsledere i de tre største afdelinger i Ålborg, Århus og Odense.

Straffelovskommissionen afgav i 1953 en betænkning om forsorgsdomme og betingede domme, hvori kommissionen bl.a. anbefalede en videre udbygning af kriminalforsorgens professionelle medarbejderstab til støtte for de ca. 1000 private tilsynsførende, som stod til rådighed for Dansk Forsorgsselskab.

I 1956 blev de tre mindre afdelinger i det sydlige Jylland lagt sammen til en afdeling i Kolding, hvor der blev ansat fast personale. I 1958, 1959 og 1960 blev der ved henholdsvis Viborg-afdelingen, Bornholms-afdelingen og Lolland-Falster-afdelingen ansat faste professionelle forsorgsmedarbejdere, og dermed var alle lokalafdelingerne dækket ind med medarbejdere, der kunne lede og koordinere forsorgsarbejdet på det lokale plan. I 1962 blev Sjællands-afdelingen udskilt fra centralkontoret i København.

Selskabets arbejdsopgaver voksede konstant gennem 1950'erne og 1960'erne, og i 1966 afgav Kolding-afdelingen en del af sit område til en nyoprettet afdeling i Esbjerg, og i 1967 blev Sjællandsområdet opdelt mellem en afdeling i Roskilde og en afdeling i Hillerød.

I 1956 og 1958 udsendte rigsadvokaten efter forhandlinger med selskabet instrukser om, at personundersøgelser skulle foretages i videre omfang, ligesom han indskærpede betydningen af, at der i de betingede domme blev fastsat de for tilsynets gennemførelse fornødne vilkår. Dette medførte en fordobling i antallet af personundersøgelser fra 1200 i 1954 til 2400 i 1959.

I 1961 gennemførtes en ændring i straffelovens regler om betinget dom, hvor man i stedet for straffelovskommissionens forslag fra 1953 om forsorgsdomme gennemførte to former for betinget dom, dels den traditionelle med udsat straffuldbyrdelse, dels den nye med udsat straffastsættelse. Hertil kommer endnu en ny sanktionsform, kombinationsdommen, som bestod af både en betinget og en ubetinget straf.

I forbindelse med forberedelse til dette lovarbejde, som på afgørende måde skulle få indflydelse på selskabets virksomhed, bl.a. ved at ændre grundlaget for tilsynsmyndighedens kompetence, nedsatte justitsministeriet i 1960 et kriminalforsorgsudvalg, som navnlig havde til opgave at overveje, hvilke praktiske foranstaltninger, der burde iværksættes med henblik på en effektivisering af kriminalforsorgen i frihed, herunder navnlig problemer vedrørende tilsynets effektivitet, optagelse hjem, ungdomspensioner, alkoholbehandling og psykiatrisk behandling.

Udvalget afgav sin første delbetænkning i 1965 og anbefalede heri en udbygning af lokalafdelingerne, en udvidelse af den faste forsorgsmedarbejderstab, forhøjelse af honorarer til de private tilsynsførende og de honorarlønnede personundersøgere, og opførelse af et par nye ungdomspensioner.

I 1965 gennemførtes i øvrigt en ændring af straffelovens regler om løsladelse på prøve, som åbnede muligheder for at prøveløslade strafafsonere med kortere fængselsstraffe. Antallet af prøveløsladelser med tilsyn steg som følge heraf fra ca. 500 i 1964 til ca. 1000 i 1966.

Samme år gennemførtes en lov om nordisk samarbejde vedrørende straffuldbyrdelse, som bl.a. gav mulighed for, at et af danske myndigheder anordnet tilsyn kunne overføres formelt til et andet nordisk land, hvis den dømte tog ophold der, og således at opholdslandets myndigheder kunne træffe bestemmelse om fuldbyrdelse af den betingede straf eller reststraf ved overtrædelse af vilkårene i opholdslandet.

Kriminalforsorgsudvalget udsendte i 1969 sin anden delbetænkning vedrørende problemerne omkring prøvetid, tilsyn og supplerende særvilkår, som kom til at danne grundlag for en omfattende instruktionsvirksomhed over for personundersøgere og tilsynsførende.

I 1970 kom udvalgets tredje betænkning om rekruttering og instruktion af honorarlønnede tilsynsførende, hvori udvalget foreslog en forøget aktivitet omkring rekruttering af honorarlønnede tilsynsførende og tilrettelæggelse af en mere systematiseret kursus- og instruktionsvirksomhed.

I løbet af perioden 1951 – 1971 steg antallet af verserende tilsyn fra 3100 til 6300, og antallet af personundersøgelser steg fra 1600 i 1951 til 3100 i 1971. Personalet ved selskabets centralkontor og lokalafdelinger blev udvidet fra de tidligere omtalte 30 medarbejdere i 1951 til 161 medarbejdere i 1971. Antallet af private tilsynsførende holdt sig nogenlunde konstant omkring 1000 personer, men der skete en udskiftning af omkring 100 tilsynsførende om året.

De tilsynsførende blev rekrutteret fra alle samfundslag, men der har siden forsorgsselskabets stiftelse været ført en konsekvent politik med hensyn til fortrinsvis at hverve de tilsynsførende blandt personer, som i kraft af deres uddannelse eller beskæftigelse havde særlige forudsætninger for at arbejde for deres tilsynsklienter. Denne udvikling illustreres af, at i 1951 udgjorde præster den største erhvervsgruppe blandt de tilsynsførende (276 af 921), medens den største gruppe i 1971 var socialrådgivere (121 af 1006).

I takt med de øgede krav, selskabet har måttet stille til de tilsynsførendes arbejde med de enkelte tilsyn, fik selskabet i 1957 gennemført en væsentlig forbedring af tilsynshonoraret, og på grundlag af kriminalforsorgsudvalgets betænkning fra 1965 lykkedes det fra 1968 at skaffe bevillinger til en forhøjelse af honorarets grundbeløb fra 5,50 kr. til 12,00 kr. pr. måned.

I 1965 begyndte selskabet at stifte bekendtskab med de første grupper af unge lovovertrædere, som var præget af narkotikamisbrug, og i løbet af de næste par år stod samfundet ansigt til ansigt med et hastigt voksende socialt fænomen, som måtte gribes an på grundlag af en koordineret indsats, hvorfor regeringen nedsatte et særligt kontaktudvalg vedrørende ungdomsnarkomanien. Med udvalgets godkendelse opnåede Dansk Forsorgsselskab i 1969 en særskilt bevilling til at oprette en specialafdeling med henblik på en intensiv behandling af narkomaner.

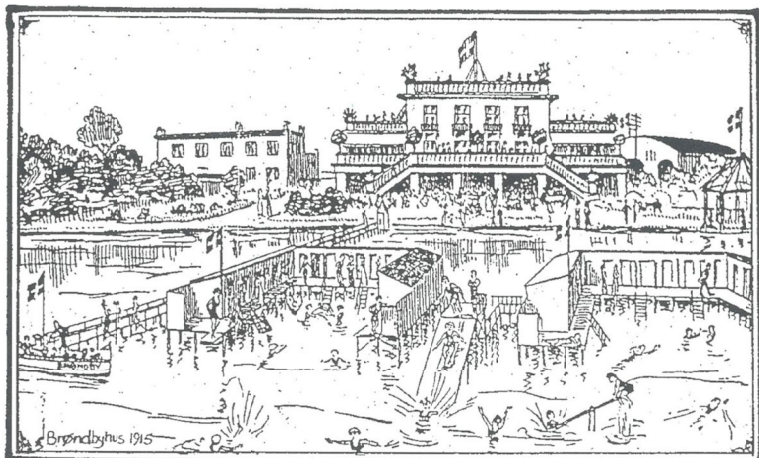
Institutionerne

Selskabet overtog ved sin stiftelse fire optagelseshjem, som Fængselshjælpen og fængselselskaberne havde drevet gennem mange år, nemlig Assersbølgård, Lyng, Stengården og Engelsborg. Institutionerne var bygningsmæssigt forsømte, og bestyrelsen stod over for en betragtelig opgave med hensyn til at modernisere og sanere institutionerne.

Optagelseshjemmet Stengården i Lyngby, der næsten udelukkende blev anvendt til anbringelse af børneværnselever blev lukket og solgt i 1955. Salgssummen blev anvendt til køb af en hotel- og

kroejendom ved Brøndby Strand, som efter en ombygning blev taget i brug som ungdomspension i 1957 under navnet „Brøndbyhus“. Her var plads til 20 unge mænd i alderen 18 – 25 år, fortrinsvis betinget dømte, som trængte til miljøsifte og intensivt tilsyn. Der var ikke beskæftigelsesmuligheder på institutionen, idet man ønskede pensionærerne placeret på det normale arbejdsmarked, således at de af deres normale løn skulle betale et passende beløb for kost og logi, nogenlunde svarende til en normal pensionspris. Brøndbyhus blev i 1961 udvidet med en tilbygning, som bl.a. forøgede kapaciteten med 4 pladser og en funktionærbolig.

Engelsborg i Lyngby havde været drevet af Fængselshjælpen siden 1907 som optagelsehjem for 17 unge kvinder. Efter en modernisering, hvor man opførte en ny fløj med 24 enkeltværelser og moderniserede den gamle hovedbygning, kunne Engelsborg i 1961 genåbne som en kombination af ungdomspension og optagelsehjem for kriminalforsorgens og børneforsorgens kvindelige klienter, bl.a. med beskæftigelsesmuligheder på institutionen i form af vaskeri og skolekøkken. Siden 1971 har der boet både kvinder og mænd på Engelsborg.

*Hotel- og kroejendom Brønby Strand før ombygning i 1957
til ungdomspension „Brøndbyhus“*

Lyng ved Sdr. Omme havde været i brug som optagelseshjem siden 1904, fortrinsvis for lidt ældre, tidligere afsonere ofte præget af mangeårigt alkoholmisbrug. Der var plads til 40 klienter, som oprindeligt blev beskæftiget ved hedekultivering og landbrugsarbejde. En nybygning med 40 pladser blev taget i brug i 1965 som erstatning for den gamle brandfarlige belægningsbygning, og i 1967 indrettede man yderligere 7 pladser med henblik på overførsel af klienter fra Assersbølgård, der fra at have været et optagelseshjem for unge klienter samme år blev omdannet til en specialarbejderkostskole med kurser i bygge- og anlægsbranchen samt landtransportbranchen.

I 1955 overtog forsorgsselskabet den selvejende ungdomspension Ringgården på Vesterbro med plads til 8 logerende. Ringgården blev i 1971 ombygget til at fungere som en blandet ungdomspension og herbergsinstitution.

I 1969 kunne selskabet indvi ungdomspensionen i Skejby i Århus med 24 enkeltværelser. Institutionen har fungeret efter samme retningslinier som ungdomspensionen Brøndbyhus.

„Brøndbyhus efter ombygning i 1957

Selskabets andre aktiviteter

Fra fængselshjælpens tid var der ved centralkontoret et særligt arbejdsanvisningskontor, som havde kontakt med en række arbejdsgivere, som var positivt indstillet til at række en hjælpende hånd til sociale tabere, uanset at disse havde været i konflikt med loven. Denne betydningsfulde virksomhed blev opretholdt indtil 1970, hvorefter selskabet under forhandlinger med den offentlige arbejdsformidling fik truffet aftale om, at der blev stillet en medarbejder fra arbejdsformidlingen i København til disposition for centralkontoret fra 1. januar 1971 som en forsøgsvis samarbejdsordning.

Assersbølgaard, se side 15

Allerede i 1952 fik selskabet tilrettelagt et organiseret forsorgsarbejde omkring landets arresthuse, idet det var åbenbart, at der var et ikke ubetydeligt behov for et socialt hjælpearbejde over for de i arresthusene hensiddende fanger. Arbejdet blev tilrettelagt således, at arrestforvarerne, som lagde stor interesse for dagen for

fangernes forsorgsmæssige problemer, fungerede som selskabets frivillige, stedlige repræsentant og varetog hvervet i nært samarbejde med det sociale udvalg og selskabets lokale afdeling. Ved ordningens ikrafttræden overtog afdelingerne i Ålborg, Århus og Odense straks forsorgsarbejdet ved arresthusene i disse byer, og efterhånden som de øvrige lokalafdelinger blev udbygget med fast personale, gennemførtes ved alle arresthuse en ordning med regelmæssig forsorgsmæssig konsultation fra lokalafdelingerne.

I 1953 stillede selskabet en forsorgsmedarbejder til rådighed for opdagelsespolitiet på Politigården i København, som påtog sig at løse forsorgsproblemer for unge mennesker, som der ikke blev rejst tiltale mod efter endt efterforskning, men som efter kriminalpolitiets skøn havde behov for bistand.

Denne virksomhed blev i 1968 kombineret med et tilsvarende hjælpearbejde, som gennem en længere årrække havde været udøvet af Københavns ordenspolitis sociale hjælpetjeneste, idet selskabet fra 1968 overtog også dette arbejde ved oprettelse af en særskilt afdeling under centralkontoret.

I 1963 stillede selskabet en afdelingsleder til rådighed for politimesteren i Grønland med henblik på at få organiseret en kriminalforsorg i frihed i Grønland i overensstemmelse med det særlige kriminalretlige foranstaltningssystem under den grønlandske kriminallov.

Fra selskabets start var der knyttet en psykiatrisk konsulent til centralkontoret et par timer om ugen, og denne ordning blev med årene udvidet, bl.a. som følge af nye behandlingsmuligheder over for alkoholister, og som følge af den voksende anvendelse af særvilkår om ambulat psykiatrisk behandling. Ved de fleste afdelinger blev der efterhånden ansat psykiatriske konsulenter.

Selskabets økonomi

Selskabets økonomi var baseret på, at staten ydede et årligt tilskud til dækning af samtlige omkostninger, som var forbundet med tilsyns- og personundersøgelsesvirksomheden i videste forstand, så-

ledes at de midler, selskabet indsamlede i form af medlemsbidrag og tilskud fra private og offentlige kilder, ubeskåret kunne anvendes til direkte økonomisk hjælp til klienterne. Selskabet udbetalte hvert år mellem 300.000 kr og 700.000 kr. til sådanne hjælpeydelse.

Fra 1. april 1959 opnåede selskabet efter forhandlinger med justitsministeriet en ændring af statens bidrag i retning af en entrepriserordning, således at staten ydede selskabet en dyrtidsreguleret betaling pr. tilsyn og personundersøgelse, hvorved statens bidrag automatisk blev reguleret i forhold til ændringer i omfang af det arbejde, selskabet udførte efter justitsministeriets bemyndigelse. Ordningen gav selskabets bestyrelse en større fleksibilitet i den økonomiske administration, idet man herefter var frit stillet med hensyn til budgetlægning på selskabets enkelte udgiftskonti. I forbindelse med denne ordnings gennemførelse blev der i øvrigt tilvejebragt mulighed for at etablere en pensionsordning for selskabets medarbejdere.

Statens overtagelse af tilsynsvirksomheden

I slutningen af 1960'erne viste der sig i flere af de politiske partier en voksende interesse for kriminalpolitiske problemer, herunder også for spørgsmålet om etablering af en statslig enhedsorganisation omfattende såvel fængselsvæsenet som kriminalforsorgen i frihed.

Den politiske interesse kom til udtryk ved, at der i januar 1971 blev nedsat en arbejdsgruppe med den opgave at afgive indstilling om den fremtidige arbejdsfordeling. Men den politiske interesse strakte ikke så langt som til at undgå en forringelse af arbejdsvilkårene for Dansk Forsorgsselskab, der med et stigende antal opgaver oplevede en stadig dårligere økonomisk situation. Hvor selskabets ansøgninger om regulering af statens tilskud hidtil var blevet imødekommet af de bevilgende myndigheder, måtte selskabet på et tidspunkt, hvor forhandlingerne om statens overtagelse af arbejdet befandt sig på et indledende trin, konstatere, at justitsministeriet ikke kunne fremme forsorgsselskabets velbegrundede ansøgning.

Arbejdsgruppen, der afgav betænkning i november 1971, nåede ikke til enighed, idet flertallet anbefalede, at en statslig enhedsstyrkelse overtog ansvaret for den samlede kriminalforsorg. Flertallet (5 medlemmer) lagde betydelig vægt på, at der gennem dannelsen af en enhedsledelse ville kunne opnås væsentlige administrative og koordineringsmæssige fordele, og at den stadig mere udtalte udvikning af grænsen mellem den fængselsmæssige og den frie kriminalforsorg talte for, at de to områder også i organisatorisk henseende udgjorde en enhed. Mest afgørende for flertallet var dog det synspunkt, at en enhedsledelse var en forudsætning for tilfredsstillende, løbende koordinerende planlægning af den fremtidige kriminalpolitiske indsats på den samlede kriminalforsorgs område. Efter flertallets opfattelse var der dog fortsat behov for en betydelig privat indsats i kriminalforsorgen, men man kom ikke nærmere ind på, hvilke opgaver, der hensigtsmæssigt kunne henvises til at blive løst af en privat organisation.

Arbejdsgruppens mindretal (3 medlemmer) var af den opfattelse, at der ikke på baggrund af den hidtidige udvikling i kriminalforsorgen var tilstrækkelig begrundelse for at inddrage forsorgsselskabets opgaver under statens forvaltning. Hvis det derimod – som arbejdsgruppens flertal antog – var realistisk at regne med, at de nærmeste år ville bringe en radikal omlægning af kriminalforsorgen i frihed, hvorefter man afskaffede de private tilsynsførende og overlod alt forsorgsarbejde til professionelle forsorgsmedarbejdere, således at statens udgifter til den frie kriminalforsorg ville blive tredoblet, ville mindretallet erkende, at der ikke mere var behov for forsorgsselskabets medvirken, og ville ikke udtale sig imod, at dets virksomhed i sin helhed overgik til statsdrift.

I oktober 1972 fremsatte justitsministeren forslag til lov om statens overtagelse af tilsynsvirksomheden med betinget dømte m.v.

Forsorgsselskabets bestyrelse traf samtidig beslutning om, at man efter lovforslagets gennemførelse ville søge at videreføre selskabets virksomhed med henblik på en fortsat privat, økonomisk hjælpevirksomhed til støtte for de kriminelle.

Justitsministeriet stillede sig positivt over for denne tanke og var indforstået med, at forsorgsselskabet fortsat kunne bestyre den legat- og fondskapital, som var tilvejebragt ved private tilskud til selskabet.

Ved lov nr. 144 af 28. februar 1973 om statens overtagelse af tilsyn med betinget dømte, prøveløsladte, tiltalefritagne og betinget benådede med flere skulle overtages af justitsministeriet fra 1. april 1973.

Justitsministeriet overtog i henhold til loven selskabets aktiver, herunder fem institutionsejendomme, og indtrådte i selskabets lejemål af kontorer m.v., ligesom det offentlige indtrådte i selskabets forpligtelser.

Hele selskabets personale blev ved lovens ikrafttræden den 1. april 1973 ansat under justitsministeriet, direktoratet for kriminalforsorgen.

Dansk Forsorgsselskabs virksomhed efter 1973

Selskabets rekonstruktion

Efter at staten i 1973 havde overtaget selskabets organisationsapparat besluttede repræsentantskabet og selskabets medlemmer på et møde i oktober 1973 at føre selskabet videre under de ændrede forhold.

I henhold til de nye vedtægter er det fortsat selskabets formål ved hjælp af midler, der stilles til rådighed fra privat og offentlig side, at virke for forsorgen for personer, der er kommet i konflikt med straffelovgivningen.

Til opfyldelsen af dette øjemed udøver selskabet dels hjælpevirksomhed ved ydelse af økonomisk hjælp, herunder om fornødent også understøttelse af sådanne personers familie, dels anden virksomhed som kan tjene til at hjælpe de pågældende personer.

Repræsentantskabet består af personligt valgte medlemmer samt repræsentanter udpeget af en række foreninger og organisationer med tilknytning til erhvervslivet, retsvæsenet og det sociale system. Repræsentantskabet afholdt sit første møde i april 1974, hvor der blev foretaget valg af en ny bestyrelse på 7 medlemmer. På sit første møde i september 1974 fastsatte bestyrelsen fremtidige retningslinier for selskabets virksomhed.

Bestyrelsen lagde herved til grund, at det offentlige ville kunne yde alle ordinære hjælpemidler, således at forsorgsselskabet kunne koncentrere sig om større økonomiske tilskud, som det offentlige af den ene eller anden grund ikke kan yde, fortrinsvis i form af støtte til uddannelse, boligtilskud, selvstændig erhvervsvirksomhed og eventuelt tillige til sanering af tyngende gæld. Med hensyn til anden form for støtte ville bestyrelsen være opmærksom på eventuelle behov for nye projekter og eksperimenter, som der ikke er udsigt til, at den statslige kriminalforsorg vil være i stand til at sætte i værk inden for en overskuelig fremtid, herunder etablering af beskyttede boligmiljøer.

Da justitsministeriet havde overtaget alle selskabets lejemål, flyttede selskabets administration i 1974 til nye kontorlokaler i Fortunstræde 1 i København.

Økonomisk hjælpevirksomhed

Selskabet har i perioden 1974 – 1999 ydet direkte økonomisk hjælp til ca. 2215 klienter, som har modtaget i alt ca. 3,5 millioner kroner i støtte.

Hjælpen er hovedsagelig ydet til boligformål i videre forstand, dels boligindskud og husleje ved indflytning i egen bolig, indfrielse af kommunale boliglån som forudsætning for anvisning af ny bolig, tilskud til terminsydelser og huslejerestancer, dels hjælp til indbo ved etablering, flytteudgifter, oprettelse af telefon m.v.

Selskabet har også ydet en hel del klienter støtte til gennemførelse af uddannelse og til erhvervsmæssige formål, dels til opretholdelse af selvstændig virksomhed, dels til direkte forbedring af erhvervsmuligheder, fx udgifter til kørekort til lastbil eller anhænger.

Herudover trækkes der på selskabets bistand til meget forskellige formål, fx tandlæge, briller, beklædning, fritidsaktiviteter og ferierejser, ligesom man har ydet støtte til klienter, som har ønsket at udvikle deres kreative evner inden for musik og billedkunst.

Selskabet har gennem årene på forskellig vis ydet støtte til at forbedre forholdene for de grønlandske klienter, bl.a. ved at forære motorbåde til ungdomspensionerne i Sisimiut og Ilulissat og yde tilskud til en motorbåd til en af anstalterne for domfældte, og ved at bevilge midler til anskaffelse af jagt- og campingudstyr til ungdomspensionen i Ilulissat.

Selskabet har i flere tilfælde ydet tilskud til fængsler og ungdomspensioner til gennemførelse af ski- og kanoture for mindre klientgrupper. Der er ydet etableringstilskud til andre private organisationer til start af ungdomsklubber, varmetuer og lignende projekter, ligesom der er givet sportstøj til asylansøgere på Københavns Fængsler. Der er ydet økonomisk støtte til projektet „Stop

Volden“, institutionen „Kræmmerhuset“, aktiveringsgodtgørelse i forbindelse med projektet „Cognitive skills“ og støtte til projekt „Ung i parken“ og til projekt „Clean house“. Endelig er ydet økonomisk støtte til Mødrehjælpen af 1983 til et projekt med det formål at udvikle tilbud til mænd, hvis parforhold er truet som følge af vold. Fra sidstnævnte projekt bringes i det følgende et eksempel på en aktuell beretning om selskabets hjælpevirksomhed.

I forlængelse af Dansk Forsorgsselskabs skrivelse af 15. september 2000, skal vi herved kort redegøre for forløbet af projektet om udvikling af et tilbud til mænd, hvor parforholdet er truet som følge af vold.

Som skitseret i vor ansøgning, er projektet startet op den 1. juni 2000, fra hvilket tidspunkt vi ønsker at tilbyde hjælp til ca. 10 mandlige voldsudøvere årligt.

Til at gennemføre rådgivnings- og terapiforløbene benytter vi autoriseret psykolog Svend Pedersen, som har et indgående kendskab til målgruppen og de tilhørende problematikker.

Foreløbig har 3 voldelige mænd konsulteret Svend Pedersen for at få hjælp gennem deltagelse i behandlingsforløbet.

Den ene mand startede allerede i juni måned og konsulterer fortsat psykologen en gang om ugen. Der arbejdes aktuelt på, at få hustruen aktivt medinddraget i behandlingsforløbet.

En anden mand startede op i et forløb i juli måned, men udeblev efter 2 konsultationer. Vi har tilskrevet pågældende flere gange og fremsat tilbuddet om behandling – men uden resultat.

Det tredje forløb er påbegyndt ultimo september. Der er tale om par-terapibehandling, hvor der i opstartfasen er berammet individuelle konsultationer for begge parter hos psykologen.

Endvidere har vi netop udarbejdet en folder om vort behandlingstilbud, som er blevet sendt til socialcentre i Københavns kommune, politikredse i København og omegn, apoteker i Københavns kommune, skadestuer på hospitaler i Københavns amt, retshjælpsrådgivninger i København, praktiserende læger i København samt biblioteker.

Vi kan konstatere, at behandlingstilbuddet har stor bevågenhed, idet Herlev Amtssygehus, Hvidovre Amtssygehus, Hørsholm Nærpoliti, praktiserende læger og biblioteker allerede har anmodet om at få tilsendt flere brochurer.

På baggrund af det skitserede forventer vi positivt, at vores mål-sætning med projektet vil blive indfriet.

Mødrehjælpen vil gerne benytte lejligheden til endnu en gang at takke Dansk Forsorgsselskab for den bevilgede økonomiske støtte, som muliggør dette forebyggende arbejde, et arbejde som vil være med til at forhindre, at voldsudøvere fortsætter en destruktiv adfærd, med følgevirkning for såvel deres partner, deres børn og for dem selv.

I øvrigt kan vi fortælle, vi i begyndelse af år 2001 vil udgive et Nyheds- og Informationsblad fra organisationen og heri bringe artikler om arbejdet med den voldsramte familie. Vi vil i dette Nyheds- og Informationsblad tillige gøre opmærksom på, at behandlingstilbuddet til voldsudøveren er muliggjort ved den økonomiske bevilling fra Dansk Forsorgsselskab.

Sign. Hanne Simonsen, direktør og Allan Luðvígsson, leder af Mødrehjælpens afdeling i København.

Institutionsprojekter

I de følgende år arbejdede selskabet med planer om at starte et minibolig-projekt for at kunne tilbyde yngre, enlige klienter fra hovedstadsområdet en løsning på deres boligproblemer i et bo-fællesskab med en vis social støtte. Det største problem var at finde egnede lokaler i en selvstændig ejendom eller et boligkompleks.

I 1984 fik selskabet mulighed for at leje en ejendom på Amager, som tilhørte Ministeriet for Grønland. Ejendommen var opført i 1927 som kollegium for unge grønlændere. De sidste år havde ejendommen stået ubenyttet hen og var i en miserabel forfatning, bl.a. på grund af hærværk.

Under forhandlingerne om lejemålet overtog selskabet det faktiske ansvar for ejendommen. Lejemålet trådte i kraft 1. juni 1985, og selskabet kunne dermed åbne institutionen „Hybelhuset“. Huset indeholdt 8 enkeltværelser med fælles bad og toiletrum, opholdsstue og spisekøkken samt en 3-værelses lejlighed til en vicevært. Her kunne selskabet tilbyde kriminalforsorgens boligsøgende klienter at leje et værelse til en rimelig husleje.

„Hybelhuset“ var tænkt som et tilbud om en midlertidig løsning på et akut boligproblem med et pusterum til selv at finde en bedre bolig. Med den eksisterende boligmangel var der imidlertid en tendens til, at lejernes ophold i „Hybelhuset“ blev af længere varighed end forventet.

Efter vigende behov opsagde selskabet lejemålet 1. juli 1997. Lejemålet blev herefter overtaget af SUF – Den sociale udviklingsfond, der efter modtagelse af et bidrag fra selskabet viderefører institutionen under navnet „Huset“.

Skibsprojekter

I 1975 chartrede selskabet den privatejede tre-mastede skonnert „Elinor“ i 24 dage og tilbød kriminalforsorgen at sende ti klienter og to forsorgsmedarbejdere af sted på otte dages krydstogter. Der var stor interesse for disse ture, og i 1976 og 1977 chartrede man atter „Elinor“ til henholdsvis fire og tre sejladsere.

Med henblik på at udvide sejladsernes omfang til gavn for en større kreds af klienter købte selskabet i 1977 den tidligere skagenskutter M/S „Vesterby“ fra 1927, som blev ombygget på Marsdal træskibsværft med ny rigning og motor og med køjeplads til otte personer. Anskaffelsesprisen blev ca. 570.000 kr, og de årlige driftsudgifter blev budgetteret til ca. 90.000 kr. Til sammenligning havde det kostet 82.000 kr. at chartre skonnerten „Elinor“ i fire uger.

M/S „Vesterby“ fik fast station i Lynettehavnen, hvor personale og beboere på behandlingsinstitutionen „Lynetten“ kunne tilse og vedligeholde skibet.

„Vesterby“

M/S „Vesterby“ har siden sejlet hvert år fra maj til oktober, for det meste på korte togter på 8 – 10 dage. Det første år havde selskabet en fast skibsfører, men derefter har besætningen bestået af sejlkundige medarbejdere fra kriminalforsorgen.

Formålet med projektet er at give et pædagogisk tilbud om arbejdsstræning under helt uvante forhold, hvor alle er afhængige af den enkeltes indsats, og man har indtryk af at såvel klienterne som kriminalforsorgens medarbejdere har udbytte af at prøve at leve i

et tæt samarbejde under helt andre præmisser og normer end dem, der gælder i fængselslivets hverdag.

I 1980 tog selskabet initiativ til nedsættelse af en arbejdsgruppe med repræsentanter for andre sociale skibsprojekter. Man udarbejdede en udførlig vejledning vedrørende krav til udstyr, sikkerhed, bemanning og regelmæssige tilsyn m.v. Socialstyrelsen påtog sig trykning af vejledningen, som også fungerer som håndbog for dem, der vil i gang med nye skibsprojekter.

M/S „Vesterby“ er i årenes løb blevet forbedret med nyt udstyr og fik i 1989 indlagt ny motor. Samtidig fik skibet et nyt dækshus med bedre forhold for navigatørerne og med plads til, at mandskabet kunne opholde sig oven dæk også i barskt vejr.

Efter at Direktoratet for Kriminalforsorgen havde anskaffet et sejlskib „Lodsen“, som var bygget på statsfængslet i Ringe, nedsatte direktoratet en arbejdsgruppe, som udarbejdede forslag til den fremtidige anvendelse af de to fartøjer, og fra 1989 indgik „Vesterby“ i et socialpædagogisk projekt for indsatte, der stod foran løsladelse, men med usikre sociale fremtidsudsigter. Hvert projekt løber over fem uger, hvor sejladsen indledes og afsluttes med et ophold på en landbase, hvor deltagerne undervises i sømandsskab og erhvervsorientering, kontakter arbejdsformidlingen, får fremskaffet bolig og arbejde og har mulighed for at gennemgå et kursus i motorpasning.

Efter at Direktoratet havde opsagt samarbejdsaftalen i april 1999, besluttede selskabets bestyrelse at søge driften af „Vesterby“ fortsat, idet man foreløbig gennem det sidste år har ladet skibet undergå en gennemgribende reovering, som forventes afsluttet med udgangen af år 2000. Det er herefter hensigten, at „Vesterby“ fortsat skal anvendes inden for socialpædagogiske projekter i det omfang, der vises interesse herfor.

Internationalt samarbejde

Selskabet har fra sin stiftelse haft et tæt samarbejde med de private organisationer i kriminalforsorgen i de øvrige nordiske lande, men

efter statens overtagelse af størstedelen af den fri kriminalforsorg i Norden, er selskabets kontakter blevet stærkt begrænset.

Siden 1960 har selskabet været medlem af „International Prisoners Aid Association“, som har hovedsæde i USA, og i 1982 sluttede selskabet sig en nystiftet organisation for europæisk samarbejde inden for den fri kriminalforsorg “Conference permanente européenne de la probation“ med hovedsæde i Holland. Selskabets bestyrelsesmedlem, ekspeditionssekretær Aage Bang repræsenterede Danmark i organisationens råd indtil 1992, da han afløstes af selskabets næstformand, afdelingsleder Lisbet Bang.

Selskabets økonomi

Efter selskabets rekonstruktion i 1973 disponerede man over en legatkapital på omkring 1 million kroner. I de følgende år overdrog Justitsministeriet enkelte legater og fonde til selskabets administration, og selskabets kapital er iøvrigt forøget ved tilgang af testamentariske arvebeløb og ved henlæggelser af driftsoverskud.

Selskabets økonomi er baseret på private medlemsbidrag, tilskud fra forskellige legater, lotterier og fonde samt renter af kapitalen.

Selskabets årlige indtægter beløber sig til ca. 700.000 kr., og pr. 31. december 1999 havde selskabet en egenkapital på 4.751.810 kr.

Selskabets ledelse 1951 – 2001

Bestyrelsesformænd:

1951 – 1967: Direktør (Bikuben) Otto Schlegel

1967 – 1974: Direktør (Bikuben) Poul Gaarden

1974.– 1985: Direktør, landsretssagfører E. Friehling

1985 – 1995: Fængselsinspektør Jon Johnsen

1996 – : Politimester Lars Rand Jensen

Den daglige ledelse af Dansk Forsorgsselskab blev fra 1951 til 1970 varetaget af kontorchef Peter Ammundsen. I perioden 1970 – 1973 var Jon Johnsen konstitueret som kontorchef.

Selskabets formand (1985 – 1995) Jon Johnsen ved „Vesterby“s ror.

Træk af udviklingen i den frie kriminalforsorg set i europæisk sammenhæng

*Af tidl. ekspeditionssekretær Aage Bang, medlem af
bestyrelsen for Dansk Forsorgsselskab*

I 1981 udgav den permanente europæiske tilsynskonference, Conference Permanente Européenne de la Probation (CEP) håndbogen „PROBATION IN EUROPE“.

Bogen, der indeholder bidrag fra 14 europæiske nationer om rets- og straffeforhold samt kriminalforsorgsarbejdet var redigeret af Chief Probation Officer G. Cartledge, England, Professor Peter Tak, Holland samt Kriminolog Mirjana Tomic-Malic, Frankrig.

Arbejdet med bogen inspirerede Professor Peter Tak til at udgive nogle betragtninger over ændringer i tilsynsarbejdet på det europæiske plan. Ud fra disse samt fra bogens indhold kan følgende redegørelse gives:

I nogle lande – Frankrig og Tyskland – er tilsynsarbejdet med kriminelle et nyt fænomen uden lang historisk baggrund, medens det i andre europæiske lande går langt tilbage i tiden. Her er det værd at bemærke, at man i Luxembourg allerede i 1783 ved et reskript fra Storhertugen begyndte at interessere sig for forsorg med kriminelle. I England søgte såkaldte Court Missionaires i starten af 1800-tallet at bevæge retterne til at løslade udvalgte kriminelle til deres omsorg, hvilket lykkedes takket være åbenhed og avantgardistisk indstilling hos dommere. I Holland stiftede 2 forretningsmænd den første tilsynsorganisation i 1823 og som tidligere omtalt etableredes i Danmark det første fængselselskab i 1843.

Arbejdet blev udført af frivillige, oftest på religiøs basis, og dette ændrede sig ikke, da man i de forskellige lande fik lovfæstet betingede domme og prøveløsladelser og etablerede selskaber og institutioner til at varetage arbejdet. Siden 2. verdenskrig er arbejdet imidlertid mere og mere blevet præget og varetaget af professionelt uddannede forsorgsmedarbejdere.

To hovedfaktorer har iværksat denne proces. Først og fremmest oplevede man, at professionel træning og uddannelse inden for socialt arbejde eller humanitær videnskab er et nødvendigt grundlag for metodisk rapportering og forsorg og derfor kræver en hel del mere end god vilje og almindelig sund sans.

En forsorgsmedarbejder skulle være i stand til at udvise „ekspertmæssig opførsel“ og kunne gøre brug af videnskabelige metoder og teknikker.

Den anden faktor var, at næsten alle private tilsynsorganisationer blev mere og mere økonomiske støttede af staten og som en betingelse for, at subsidierne kunne ydes, krævedes ofte, at forsorgsmedarbejderne var professionelt uddannede.

Det synes således, som om de frivillige arbejdere generelt blev afskaffet til fordel for professionalismen. I nogle lande, hvor arbejdet hidtil var udført af private organisationer, blev dette helt eller delvist overført til staten. Nogle steder ophørte de private organisationer derfor med at eksistere eller udskiftede deres arbejdsområde eller interesser. I andre lande fortsatte de private organisationer med at udføre det lovbestemte arbejde som forudsat, men skiftede personalet fuldstændigt ud. I en tredje gruppe af lande eksisterede der et blandet system med både professionelle og frivillige.

Som resultat af alt dette kunne man registrere nye administrative systemer. I de fleste lande havde man nu en ordning med mindst 2 trin inden for organisationen: Et centralt, hvor den professionelle stab kunne arbejde med og foreslå nye ideer, filosofier og eksperimenter. Dette centrale led holdt kontakt og samarbejdede med de regionale eller lokale led gennem konsultationer.

Professionalismen i tilsynsarbejdet førte til nødvendigheden af nye arbejdsmetoder: Socialt arbejde, baseret på en livsfilosofi under stærk indflydelse af religion eller hengivelse til menneskelig omsorg, blev stoppet. I stedet kom de mere videnskabelige metoder med hovedvægten lagt på den sociale „case work-metode“, importeret fra U.S.A. Denne metode var i begyndelsen baseret på analytisk psykiatri og psykologi, i hvilken der blev udvist en betragtelig accept af klientens selvbestemmelse og aktivitet.

Et åbent og frit tillidsforhold mellem forsorgsmedarbejder og klient var derfor nødvendigt. I de følgende år blev denne ensidige analytiske fremgangsmåde opgivet som følge af supplerende uddannelse af forsorgsmedarbejdere.

Essensen af disse arbejdsmetoder og indstillinger i klientbehandling har givet anledning til markante diskussioner på europæiske møder og kongresser over emnet: „Hjælp og kontrol“. I nogle lande står man fast på det standpunkt, at forsorgsmedarbejderens hverv under alle forhold er at støtte og hjælpe klienten, hvilket bl.a. har medført, at man i et enkelt land har fritaget forsorgsmedarbejderen for kvartalsmæssige indberetninger, medens man i andre lande overlader spørgsmålet om rapportering af brud på tilsynsvilkårene til forsorgsmedarbejderens skøn.

Endvidere fremgår det af det foreliggende materiale, at ikke alt tilsynsarbejde er overtaget af professionelle. Tværtimod har andre sociale organisationer udvist en stigende interesse i specielle dele af tilsynsarbejdet. Dette arbejde kan variere fra besøgsvenner i fængsler til udførelse af gruppearbejde og til hjælp i praktiske sager som omsorg for kost og logi efter løsladelse. Således har man f. eks i visse lande – England og Frankrig – større private organisationer, der arbejder dels sammen med det statslige tilsynssystem, dels uafhængigt af dette.

Det kan synes ironisk, at de professionelle mere og mere beder om hjælp fra frivillige, efter at de i et halvt århundrede har kæmpet for professionel anerkendelse, og man kan spørge hvorfor dette paradoks!

Der er flere mulige forklaringer herpå. Først og fremmest er det den gradvise erkendelse af, at velfærdsstaten med al dens professionelle service, ikke er og ikke kan blive den rette medicin for alle socialt syge. For samfundets skyld er det nødvendigt, at der også er deltagelse og selvaktivitet fra en del af dets borgere; de må have chancen og muligheden for at bemærke de forskellige stadier af udviklingen i samfundet.

Arbejdet udført af frivillige kan ses som en form for denne deltagelse og selvaktivitet. Den nye frivillighedsbevægelse er et re-

sultat af frigørelsen af ungdommen, universel uddannelse og en positiv manifestation af en konflikt mellem generationerne. Men der er også mere profane motiver bag gennemførelse af frivillige i tilsynsarbejdet: De kan hjælpe til at mindske den professionelle tunge sagsbyrde; deres hjælp ikke er så kostbar som professionel hjælp.

Klienterne behøver en mere individualiseret opmærksomhed, hvilket de professionelle ikke har tid til på grund af deres juridiske og administrative virke.

Mellem de professionelle og de frivillige indbyrdes er der dog visse reservationer.

For såvidt angår de frivillige medarbejdere anføres, at relationen mellem frivillige og klienten er baseret på frivillighed. Fordi den frivillige ikke repræsenterer den officielle service, bliver han ikke identificeret med magt og forsynet med autoritet. I længden kan han endog blive en ven.

Han kan optræde som et led mellem klienten og samfundet og mellem klienten og retsvæsenet.

Gennem sin livsstil kan han blive et eksempel for klienten og endelig: Han har råd til at give mere af sin tid til at hjælpe klienten med praktiske ting og har flere muligheder for at holde kontakt med klientens sociale omgivelser, hvilke kontakter specielt anses for vigtige.

Men:

Den frivillige synes tilbøjelig til at patronisere eller moralisere; han kan gøre mere skade end gavn, fordi han ingen professionel uddannelse har, han er kun i stand til at tage sig af de mindre alvorlige sager, og vil afbryde forbindelsen, hvis presset bliver for stort.

Ikke desto mindre er alle diskussioner kommet til den konklusion, at frivillige, der arbejder i eller udenfor den etablerede kriminalforsorg spiller en vigtig rolle med hensyn til at forbedre tilsynsarbejdets kvalitet. Imidlertid er der en anden grund til at byde deltagelsen af frivillige velkommen. Rehabiliteringen af klienterne i samfundet ville blive absolut umulig, hvis ikke samfundet er klar

til at acceptere klienten og give ham en ny chance og have tiltro til ham. Denne parathed er ikke til stede i det moderne samfund. Smerten gennem straffen stopper ikke efter løsladelsen; selv ubevidst fortsætter hævn. For at gøre samfundet parat til at acceptere moderne ideer om straf og behandling, er det nødvendigt at undervise samfundet og gøre det bekendt med disse ideer. Derfor er det vigtigt, at der er en vis bredde i den sociale sammenhæng, på hvilken hjælpen til klienten er baseret.

På baggrund af gennemgangen af det omfattende materiale fra 14 nationer, konkluderer professor Peter Tak, at tilsynsarbejdet i de europæiske lande og filosofien bag dette har udviklet sig i forskellige retninger. De har dog en ting til fælles, overbevisningen om at tilsynet med kriminelle danner en af de basale principper i strafferetsplejen, og at diskussioner og udvekslinger af ideer baseret på disse overbevisninger kan være ganske frugtbare.

17 år

Af titl. afdelingsleder Knud Lund, Viborg

Overskriften hentyder ikke til min alder, da jeg begyndte i Dansk Forsorgsselskab, men angiver den periode af mit liv, jeg havde det privilegium at være i selskabets tjeneste.

Ansættelsesforholdet startede i 1956 og faldt i 3 afsnit: 1956 – 1960 forsorgsassistent ved afdelingen i Aalborg, 1960 – 1964 sekretær på Centralkontoret i København, 1964 – 1973 leder af afdelingen i Viborg.

De spredte, stærkt personlige erindringsglimt, jeg i det følgende vil belemre eventuelle læsere med, vedrører i allerhøjeste grad den første periode, i mindre grad den næste og slet ikke den tredje og sidste.

Da jeg den 1. juni 1956 tiltrådte tjenesten i Aalborg, var jeg på ingen måde, tør jeg nok sige, belastet af erfaring eller oplagt brugbar viden, og jeg havde ingen anelse om, at jeg ville blive hængende i „firmaet“ i så forfærdelig mange år, som tilfældet skulle vise sig at blive. (Jeg fortsatte jo som afdelingsleder i Kriminalforsorgen i 24 år, så man kan vel ikke sige, at jeg rendte af pladsen i utide, hvilket måske ikke er udelt rosværdigt).

Begyndelseslønnen var overskuelig: På den forkerte side af 900 kr. mdl. Titlen til gengæld anseelig, om end ikke handy: Forsorgsassistentaspirant på prøve.

Afdelingen havde i 1956 til huse i nogle baraklignende lokaler, der lå mellem Budolfi Kirke og Boulevarden. De havde tidligere været benyttet af LAB og var ikke udpræget luksuriøse. Senere på året flyttede vi dog længere op i Algade til større og bedre lokaler.

Jeg blev vel modtaget af personalet, der bestod af lederen, forsorgssekretær Svend Houge Laursen og 2 kontorassistenter, Inge Bjørn Laursen og Edith Jensen (deltidsbeskæftiget). Ganske vist havde man forventet, røbede kvindesiden, at den nye medarbejder lignede Gregory Peck. De bar dog skuffelsen pænt.

Afdelingens geografiske område var de daværende Aalborg, Hjørring og Thisted amter. Tilsynstallet var drabelig stort, og

arresthusene mange, så der var nok at se til, selv om der blev ydet betydelig bistand af de frivillige medarbejdere, så som de såkaldte retskredsrepræsentanter, der bl.a. stort set på egen hånd forestod personundersøgelsesarbejdet, og de honorar „lønnede“ tilsynsførende.

Houge Laursen og jeg delte arbejdet imellem os på den måde, at han ud over ledelsesfunktionerne og det repræsentative arbejde fortrinsvis tog sig af opgaverne uden for Aalborg, medens jeg koncentrerede mig om arbejdet i selve den nordjyske hovedstad, hvoraf en væsentlig del faldt i det ganske store arresthus, hvor arrestforvareren ikke – som lederne af de mindre „huse“ – fungerede som selskabets stedlige repræsentant. Arbejdsdelingen hang sammen med, at forsorgssekretæren var bilejer, medens jeg kun var udstyret med cykel. Ved hjælp af et lån på min livsforsikring erhvervede jeg dog senere en knallert, en VeloSolex, hvis vederkvægende lydløshed blev modsvaret af en mærkbar mangel på motorkraft. (Jeg måtte på et tidspunkt lide den tort at blive – så at sige inden om – overhalet af en fodgænger. Men det var nu også i modvind og op ad bakke).

Forsorgsselskabets økonomiske hjælpevirksomhed var den gang ret afhængig af medlemsbidrag og andre frivillige bidrag. Visse steder i landet forestod eller koordinerede forsorgssekretæren indsamlingen af medlemsbidrag. Således i Aalborgafdelingen. Heldigvis var de ydelser, vi udbetalte til klienter, ikke afhængig af, at tilsvarende beløb blev indsamlet. For der var brug for at hjælpe mange klienter med penge. Ledigheden var stor, og det sociale sikkerhedsnet mildt sagt grovmasket. Mange levede under kummerlige forhold. Den fattigdom, der fandtes fx i visse kvarterer i Aalborg og i landarbejdermiljøet, kan det være svært at forestille sig i dag, selv om de foruroligende virkninger af den polarisering og udstødning, der skæmmer dagens Danmark, også har ført til usle forhold for mange mennesker

Det praktiske forsorgsarbejde i alle dets afskygninger lærte jeg ved at udføre det under kyndig og stimulerende vejledning fra Houge Laursen, der med en diakonuddannelse som basis i ud-

præget grad var selvlært, bl.a. fra sit tidligere arbejde i Kirkens Korshær. Han havde et smittende engagement og var en sand mester i at øjne utraditionelle løsninger. Selvsagt har jeg spurgt ham til råds talrige gange. Jeg mindes ikke en eneste situation, hvor han ikke kunne finde udvej. Han var udadvendt, kontaktskabende, opfindsom og stort set altid i godt humør med et gåpåmod, der var resultatgivende.

Houge Laursen var en glimrende PR-mand, der som en meget benyttet foredragsholder udnyttede mulighederne for at fortælle om forsorgsselskabet og om straffede personers vilkår m.m. Selv prøvede jeg, men i ret beskeden omfang, også denne del af afdelingens virksomhed.

Bag sig havde afdelingen en lokalbestyrelse, der jævnligt holdt møde i afdelingen. Da jeg tiltrådte, bestod denne bestyrelse af formanden, grosserer Ejnar Davidsen, (den tillige var medlem af Dansk Forsorgsselskabs bestyrelse), politimester Erik Heilmann, klosterforstander Willy Scheving, postmester J.B.Nicolajsen, alle Aalborg, politimester Palle Højbye, Hjørring og skibsbyggermester Søren Larsen, Nykøbing M. Det var alle betydende mænd (men nogle kvinder iblandt havde nok næppe skadet). De var en del af afdelingens ansigt udadtil og ydede stor udstrækning både moralsk og praktisk støtte. Personlig husker jeg dem ikke mindst for det sociale samvær under den årlige sommerudflugt, hvori deltog både bestyrelse og personale, alle med ægtefæller. Turen gik fast til Davidsens jagthytte i Kollerup (ved Fjerritslev), og ritualet var det samme år efter år: Eftermiddagskaffe, tur i skoven, hvor vi samlede kantareller, indtagelse af de af fru Davidsen lækkerstuede svampe, spidstegning og spisning af bøffer i det frie under behørig ledsagelse af rødvin. Samværet var hyggeligt og muntert, ikke mindst bestyrelsesmedlemmerne udfoldede sig, bl.a. med at fortælle historier, der for visses vedkommende udmærkede sig ved at være i højere grad underholdende end sandfærdige.

Som et led i markedsføringen tog afdelingen i 1959 initiativ til fremstilling af en blandet dokumentar- og handlingsfilm „I konflikt med loven“, skrevet af forfatteren Kaj Nielsen, produceret af

Børge Hemmeshøj Hansen og fotograferet af Ole Lytken, sidstnævnte to fra Saga Film. Rollerne blev udført af de da unge skuespillere fra Aalborg Teater, Per Laugesgaard, Preben Østerfelt og Inger Rauf og iøvrigt medvirkede amatører, herunder fra afdelingen Houge Laursen og Inge Bjørn Laursen. Filmen blev optaget mellem jul og nytår. Jeg tog en tårn som kulissearbejder og fik under vores døgndriftsindsats et førstehåndsindtryk af det kolossale arbejde og den imponerende mængde „isenkram“, produktionen af en selv så lille film kræver. Filmen gjorde god nytte i oplysningsarbejdet. Ikke mindst Houge Laursen brugte den i forbindelse med foredrag. I parentes kan nævnes, at jeg efter at være flyttet til København fik den – synes jeg – gode idé at ringe Houge Laursen op, idet jeg udgav mig for at være selskabets almægtige formand, bikubedirektør Otto Schlegel, der ville spørge om, hvordan det gik med filmen, om den blev brugt meget osv. Houge Laursen hoppede på limpinden og svarede engageret og adækvat, idet han ikke opdagede, at det ikke var Schlegel, han talte med. Efter telefonsamtalen trådte jeg ud af rollen, ringede i eget navn Houge Laursen op og gjorde ham stilfærdigt opmærksom på, at det var 1. april. Reaktionen var et stærkt følelsesladet udbrud, som bekom mig vel. Hvad jeg ikke vidste, var, at mine opringninger var kommet, medens Houge Laursen holdt bestyrelsesmøde. For bestyrelsesmedlemmerne havde opringningerne givet anledning til nogen undren over min, forekom det dem, lidt besynderlige form for humor.

Personalemæssigt blev besætningen efterhånden udvidet. Vi fik en kontorelev, Birgit Jehrbo Larsen, kaldet „Musen“. Og vi havde – en ad gangen – flere praktikanter. To af dem fik jeg senere glæde af at samarbejde med inden for kriminalforsorgen: Peder Wadmann i Aarhus og (senere) Randers afdeling og Arne Pedersen, der sluttede som afdelingsleder i Kolding og nu bor i Hald Ege ved Viborg. En bolig-mæssig placering, der giver gode muligheder for at dyrke det venskab, der er opstået imellem os, og som har medinddraget ægtefællerne.

I 1957 tog jeg imod en opfordring til nogle få timer om ugen at undervise i børnelovgivning og sociale forhold på Aalborg Børne-

haveseminarium. Disse timer, der blev lagt først på dagen, blev meget inspirerende. I hvert fald for underviseren. Det mildnede tillige luften med hensyn til forsørgelse af hustru (der da var uden indtægtsgivende arbejde) og barn.

Det gjorde just ikke arbejdsdagen kortere. „Værre“ blev det året efter, da jeg tiltrådte en stilling som halvdagsfuldmægtig hos politimesteren i Aalborg. Heilmann havde mistet en (hel) politifuldmægtig og fandt, at jeg kunne blive en slags erstatning. Naturligvis kunne jeg som forsorgsmedarbejder ikke fungere som anklager, men embedet var tilstrækkeligt stort til, at der var brug for mig på

*Afdelingsleder Knud Lund (tidligere bestyrelsesmedlem)
og direktør E. Friehling (formand 1974 – 1985)*

andre fronter. Jeg blev delegeret civilpolitiet og fik her mange spændende opgaver, fx forberedelse af fri proces sager, i tæt samarbejde med og under venlig oplæring af politikommissær Hansen, der behandlede mig særdeles godt. Arbejdstiden på politigården var lagt i nogle af eftermiddagstimerne. Ved 17-tiden vendte jeg tilbage til afdelingskontoret og fortsatte der eller med udegående arbejde til først på aftenen. Kombinationen af de to arbejdsfelter gav anledning til pudsigheder. Fx kunne jeg på politigården træffe beslutning om indsættelse i arresten af bødearrestant for senere i arresthuset som forsorgsmand at være samme bødefalsoner behjælpelig med at finde udvej for at blive løsladt. Episoder, som kunne afføde sarkastiske bemærkninger fra arrestpersonalet, men som iøvrigt ikke gav anledning til problemer.

Apropos bøde var det vel på politigården, hvor der verserede mange historier, jeg hørte om politiassistenten, der var tjenestegørende på bødekontoret og som en aften havde været i byen i en sådan grad, at han havde brækket sig ned over sin jakke. Da han kom hjem, forklarede han ægtefællen, at der var en fuld stodder i bussen, der havde afstedkommet kalamiteten, men at han havde fået navnet på pågældende, som han nok skulle sørge for at sende en bøde. Næste formiddag ringede konen, Han skyndte sig at sige, at han netop sad og udskrev en bøde, hvortil konen replicerede, at han gerne måtte fordoble bøden, for „stodderen har også skidt i dine bukser“.

Heilmann var medlem af politimesterforeningens bestyrelse og fik som sådan en lind strøm af sager, som foreningen havde modtaget til høring, og som var af overordentlig vidt forskellig art. Heilmann overlod dem til mig, forstået på den måde, at jeg efter at have sat mig ind i dem og i de problematikker, de rejste, forelagde dem for ham med skriftlig forslag til besvarelse. Mit arbejde som politifuldmægtig var i det hele taget lærerigt og blev en nyttig baggrund for jobbet som sekretær i Dansk Forsorgsselskabs sekretariat.

Sekretariatet – forsorgsselskabets lille centraladministration – havde længe trængt til udvidelse. Da også selskabets formand, førnævnte Otto Schlegel, som vist ikke kunne sige sig fri for at have

en svaghed for oplyst enevælde, nåede til erkendelse af, at der var behov for yderligere en medarbejder, blev der i 1960 opslået en stilling som sekretær (sådan var betegnelsen den gang for fuldmægtige i centraladministrationen), en stilling, som blev en fri-stelse, jeg ikke kunne modstå og som jeg efter ansøgning og en samtale med Schlegel var heldig at få.

Den øverste chef for forsorgsselskabet, kontorchef Peter Amundsen, var leder af sekretariatet, som iøvrigt bestod af souschefen, fuldmægtig Jon Johnsen og de administrative medarbejdere Henny Mortensen (senere Rasmussen) og Irma Rasmussen, et vel-tømret, dygtigt team, der beredvilligt gav plads til mig i deres både effektive og muntre samarbejde. Vidtforskellige personer, men alle uhyre hjælpsomme og overbærende – tolerante i dette ords bedste betydning.

Amundsen var en spændende lederskikkelse, modig, åben og uhøjtidelig, lidt hæmmet af sin dårlige hørelse (så vidt jeg ved en gestapoforårsaget lidelse fra besættelsestiden), måske ikke ud-præget ordensmenneske, men til gengæld et geni til at finde, hvad han eller andre søgte af p.t. forsvundne papirer eller sager. Han var helt klart toneangivende i den ligefremme humørfyldte omgangs-form, vi betjente os af i sekretariatet. Det fornøjelige og sagligt in-spirerende samarbejde med Henny Mortensen fortsatte, omend på afstand, da hun efter nationaliseringen af forsorgsselskabet blev placeret i direktoratets personalekontor og jeg var vendt tilbage til hovedlandet.

Sekretariatets ankermand var Johnsen, uforanderlig rolig, sim-pelthen ikke til at bringe ud af fatning, i besiddelse af en overvæl-dende arbejdskraft, vidende og med fantastisk hukommelse. Ven-lig, forstående, generøs og med en humor, der kunne være ganske barsk, men aldrig uden varme. En humor, som bekom mig særde-les vel. Og bestemt også de øvrige sekretariatsmedlemmer. Am-mundsen gouterede den i hvert fald fuldt ud. Også da han kom hjem fra en grønlandsrejse. Forinden havde han bedt Johnsen ind-købe et kamera, der skulle være idiotsikret, for han havde ikke meget forstand på fotograferingens ædle kunst, hvilket til gengæld

Johnsen beherskede. Men selv om Ammundsen knipsede på livet løs i det nordlige hvide rige, viste fremkaldelserne kun sorte billeder. Ammundsen foreholdt Johnsen, at den stillede opgave lød på et idiot-sikret apparat. Hvortil Johnsen med et grumt smil replicerede: „Ja, men du sagde ikke, at det skulle være kraftidiot-sikret“. Min forbindelse med Johnsen blev heldigvis for mig ikke brudt ved min senere tilbagevenden til hovedlandet, og efter forsorgsselskabets rekonstruktion som følge af integrationen i 1973 fik vi lejlighed til at samarbejde også i selskabets bestyrelse.

Opgaverne i sekretariatet var mangeartede. Det var at ligne med en blandet landhandel med et næsten grænseløst sortiment af varer. En udtømmende opregning vil være uhyre vanskelig. Ikke blot var det sekretariat for bestyrelsen, men også personalekontor, der forestod ansættelser, afskedigelser og disciplinærsager m.m. Brevveksling med finansministeriet, (som selskabet jo var økonomisk afhængigt af), med justitsministeriet og andre myndigheder hørte også til opgaverne. Ligeledes udarbejdelse af cirkulæreskrivelser og fastsættelse af generelle retningslinier. Hertil kom, at vi bistod centralkontorets afdelinger. Også det kunne være tidkrævende, men medførte tættere kontakt med mange af centralkontorets engagerede medarbejdere, som jeg lærte meget af. Centralkontoret i Ny Kongensgade 9 rummede mange afdelinger og kontorer. Ved personalemæssige udvidelser og indskrænkninger og i visse andre situationer kunne det være nødvendigt med omrokeringer, der gerne skulle accepteres af de berørte, hvilket satte diplomatisk formåen på prøve og i nogle tilfælde fordrede ultimative upopulære beslutninger. Provinsafdelingerne og pensionsrnrne krævede også deres, fx med behandling af konkrete sager og med tilrettelæggelse af møder, bl.a. for afdelingsledere og pensionsforstandere. Jo, tiden kunne sagtens gå. Og det gjorde den så. Indtil jeg i 1964 blev leder af afdelingen i Viborg, hvor jeg kom til at tilbringe min længste tid i forsorgsselskabet. Men det er en anden historie, som der ikke er plads til på dette sted.

Måske kan min skildring give det indtryk, at klienterne kun har spillet en mindre rolle for mit arbejdsliv i forsorgsselskabet. Det er

nu ikke tilfældet. Ganske vist var kontakten med dem, da jeg var beskæftiget i sekretariatet, yderst beskednen, hvilket jeg da også oplevede som et savn, men de har både i Aalborg i København og sidst i Viborg været det uundværlige grundlag for mit engagement. Jeg har ikke ønsket at krydre min beretning med „klienthistorier“, som let kan blive udleverende. Imidlertid optræder klienterne i min erindring ikke som en anonym, grå masse, men som spillevende enkeltindivider, der hver for sig har gjort indtryk på mig og som for manges vedkommende forekommer mig at have klaret sig imponerende flot (periodevis endda kriminalitetsfri), når man tager deres ugunstige baggrund og vilkår i betragtning.

Jeg må slutte disse flimrende erindringsbilleder, som naturligvis langt fra giver et dækkende eller realistisk billede af, hvad der i „gamle dage“ foregik i henholdsvis forsorgsselskabets Aalborg-afdeling og sekretariatet på Centralkontoret, og vil gøre det med at give udtryk for stor taknemmelighed over, at det faldt i min lod at få min arbejdsplads i det gamle selskab, der gav mig mange inciterende udfordringer og mulighed for ikke blot blandt klienter, men også i de ansattes flok og hos samarbejdspartnerne at træffe et væld af spændende personer, hvoraf nogle sågar ikke kunne sige sig fri for at rumme dybt originale træk.

Storm P. har sagt: „Selv om en roman ikke ender godt, så er det i hvert fald godt, at den ender“. Skidt eller godt. Mit indlæg ender her – med tak og lykønskning til det nu 50-årige selskab, hvis store betydning man ikke bør kunne slippe godt fra at undervurdere.

Der var engang

Af tidl. afdelingsleder Jens Oliver Henriksen, København

Der var engang et selskab, som boede i den indre by i et meget gammelt hus. Det var så fornemt, at det var fredet – dog ikke i øverste klasse. Det var kun facaden, der var det vigtigste. Når den skulle males, måtte man spørge kulturens fine folk til råds.

Hvad der var bag facaden var præget af mangel på toiletter, køkkenfaciliteter o.s.v. – Man skulle ikke sende bud til arbejdstilsynet, det ville have udløst en katastrofe.

Selskabet havde en bestyrelse, der bestod af stærke mænd og kvinder, men dem så man ikke meget til. De svævede over vandene.

Huset var befolket med en række sælsomme skikkelser. Man kunne fristes til at beskrive mange af dem, men det vil næppe være tilladeligt. Man vil dog ikke udelade et par af de mest centrale.

Den daglige leder var en sælsom mand, om hvem man fortalte, at han havde en dårlig hørelse. Det var en sandhed med modifikation, for han hørte alt, hvad han ville høre. I det daglige var han vennsæl, men der skulle kun en snaps eller to til – så ændrede han psyke. Han var dog klog nok til at overlade det meste til sin næstkommanderende, som var noget af en kapacitet. Han havde en hukommelse som en elefant, og han havde også sans for små detaljer; man kunne ikke flytte et møbel, uden at han opdagede det.

Selskabet var opdelt i forskellige afdelinger, som hver havde sine bestemte opgaver. I det daglige levede man side om side i al fordragelighed, men undertiden sagde man: „De er ikke rigtig kloge oppe på 2. sal, men det er vi“.

Det, der var det karakteristiske for selskabet var, at man kerede sig om hinanden. Man sagde, at det var noget næstkommanderende var primus motor for. Men det var nu også noget, der lå de forskellige afdelingsledere på sinde.

Men en skønne dag skete der noget. En af landets klogeste mænd fandt ud af, at man skulle slå selska-

bet sammen med fængselsvæsenet – og således blev det. Kriminalforsorgen opstod. Der blev nedsat arbejdsgrupper o.s.v. Man lagde hovederne i blød og fandt frem til 4 principper:

1. Tidligtprincippet
2. Koordinationsprincippet
3. Nærhedsprincippet
4. Kommunikationsprincippet

Nærhedsprincippet betød, at det lille rare selskab blev splittet op i 6 afdelinger i København og 3 afdelinger i Købehavns amt.

Senere viste det sig, at det var for dyrt at have 6 små afdelinger i København, så afdelingerne blev slået sammen to og to.

Nærheden til klienterne blev en realitet, men nærheden til andre afdelinger blev det så som så med. Afstanden til direktoratet blev større, end man havde forestillet sig.

Der blev oprettet et forsorgskontor i direktoratet, som skulle være bindeledet mellem afdelingerne og direktoratet.

Forsorgskontoret fik aldrig lov til at fungere efter hensigten. Kontoret blev pålagt opgaver, der kunne være løst af så mange andre. Men der skal mange kilo trofyl til at slå hul i den massive mur af jurister, som man var omgivet af.

Det er nu et klassisk problem: – Forskellige faggrupper har svært ved at forstå og acceptere hinanden.

Selskabets næstkommanderende flyttede over i direktoratet og blev kontorchef i personalekontoret. På den måde blev han bindeledet mellem afdelingerne og direktoratet.

Men – ak! – Det varede ikke ved. Nye folk, som man ikke kendte, kom til, og trygheden forsvandt.

Det var vanskeligt for direktoratet at løse personalekonflikter. Det var utænkeligt at ansætte specialister, som var eksperter i at løse slige sager – men Nej! – Nej! – Vi kan selv!

Flere afdelingsledere fik sparket – mere eller mindre ufor skyldt. Når en afdeling ikke fungerer, er det afdelingslederens ansvar.

Men livet går sin gang. Nu er man ved at ændre strukturen i direktoratet. Der er nedsat en række projektgrupper, som tænker kloge tanker.

Og det var så en flig af historien om, hvorledes en privat organisation, der i en lang periode havde klaret en vigtig opgave for samfundet, blev opslugt af staten. I dag, hvor flere og flere samfundsopgaver lægges ud til private og frivillige organisationer, ville man nok have tænkt sig om to gange.

Selskabets nuværende lokaler, Fortunstræde 1. st.

Dansk Forsorgsselskab 1950-2000

Dansk Forsorgsselskab 1950-2001